

Motion

1982/83:2282

Margareta Palmqvist

Underrätternas sammansättning m. m. (prop. 1982/83:126)

I proposition 1982/83:126 om underrätternas sammansättning m. m. redovisas resultatet av en undersökning om nämndemannakårens sammansättning och nämndemännens tjänstgöringsförhållanden (Ds Ju 81:20). Av rapporten framgår att ersättning för nämndemannauppdrag – nu 220 kr. per sammanträde – innebär ekonomisk förlust för de som får vidkännas helt löneavdrag för att fullgöra ett nämndemannauppdrag.

Detta torde vara en bidragande orsak till att exempelvis privatanställda med helt löneavdrag är underrepresenterade (19 % mot 35 % av befolkningen i övrigt) och att offentliganställda är överrepresenterade (35 % mot 17 %). I den senare gruppen ingår statligt anställda som får avdrag med högst 11 % av lönen.

I propositionen hänvisas till den nu lagda propositionen 1982/83:97 om de förtroendevaldas arbetsförutsättningar i kommuner och landstingskommuner m. m. Där föreslås att kommunerna skall ges rätt att om man så önskar ersätta förtroendevald för förlorad arbetsförtjänst i samband med kommunala och landstingskommunala uppdrag. Bland motiven för detta förslag anges att det är naturligt att kostnaden bärs av den som orsakar kostnaderna och därmed kan styra den.

Samma princip måste gälla för statliga förtroendeuppdrag. Visserligen utses de flesta nämndemännen av kommunfullmäktige och landsting och med hänsyn till den politiska sammansättningen där. Men varken kommun eller landsting har beslutanderätt över rättsväsendets organisation.

Kostnadsansvaret bör därför även här ligga hos den som har ansvaret för verksamheten. Det bör inte råda någon tvekan om att staten även i fortsättningen skall ha ansvaret för ersättning till sina förtroendevalda.

Propositionen om underrätternas sammansättning m. m. innehåller inga konkreta förslag om ändrade ersättningsregler utan endast hänvisning till aktuell ändring i kommunallagen. Det kan tolkas som en förhoppning om att kommunerna skall utnyttja nya möjligheter till ersättning även för nämndemän som fullgör statliga förtroendeuppdrag.

Detta skulle innebära en övervältring av statens kostnader till kommunerna som principiellt måste anses helt felaktig.

Riksdagen bör vid sin behandling av propositionen om underrätternas sammansättning undanröja den tveksamhet som kan utläsas i propositionen i detta avseende.

Med hänvisning till vad som här anförts hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det som i motionen anförts om principer för kostnadsansvar avseende ersättning till nämndemän och
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att frågan om förbättrad ersättning till nämndemän bör övervägas och föreläggas riksdagen för beslut.

Stockholm den 5 april 1983

MARGARETA PALMÖVIST